

nobis palmitibus præbuit vitem, nos habere præter illum non possumus vitam? Postremo etsi fratres pro fratribus moriantur, tamen in fraternorum peccatorum remissionem nullius sanguis Martyris funditur, quod fecit ille pro nobis: neque in hoc quid imitemur, sed quid gratularemur contulit nobis. Quatenus ergo Martyres pro fratribus sanguinem suum fuderunt, hactenus talia exhibuerunt, qualia de mensa dominica perceperunt. In cæteris enim quæ dixi, quamvis nec omnia dicere potui, Martyr Christi longe impar est Christo. Quod si quisquam se, non dico potentiæ Christi, sed innocentiae comparabit; non dicam et alienum se putando sanare, sed suum saltem nullum habere peccatum: etiam sic avidior est quam ratio salutis exposcit, multum est ad illum, non capit tantum. Et bene quod ista proverbiorum sententia commonetur, quæ continuo subjungit atque dicit: « Quod si » avidior es, noli concupiscere cibos ejus¹; » satius enim ut nihil inde sumas, quam ut tibi plus quam oportet assumas. « Hæc enim, inquit, vitam habent fallacem, hoc est hypocrisim². » Dicendo enim se sine peccato esse, justum non potest exhibere, sed fingere. Ideo dictum est, Hæc enim habent vitam fallacem. Unus est solus, qui et carnem hominis habere, et peccatum potuit non habere. Merito quod sequitur, nobis præcipitur, ac tali verbo atque proverbio humana infirmitas convenitur, eique dicitur: « Noli extendere te, cum sis pauper, contra divitem³. » Dives est enim qui nec hæreditario nec proprio unquam debito obnoxius, et ipse justus est, et alios justificat Christus. Noli contra eum te extendere, in tantum pauper, ut remissionis peccatorum appareas quotidianus in oratione mendicus. « Tuo autem consilio, inquit, abstine te⁴? » Unde, nisi a præsumptione fallaci? Ille quippe quia non

¹ Prov. xxiii, 3. — ² Ibid. — ³ Ibid. 4. — ⁴ Ibid.

tantum est homo, sed etiam Deus, ideo nunquam reus. « Si enim direxeris oculum tuum ad illum, nusquam parebit¹. » Oculum tuum, oculum videlicet humanum quo cernis humana, si direxeris ad illum, nusquam parebit: quia videri non potest, quemadmodum videre tu potes. « Parabit enim sibi pennas sicut aquilæ, et vadet in » domum præpositi sui²: » unde ad nos utique venit, nec tales qualis venit invenit. « Diligamus ergo invicem, sicut » et Christus dilexit nos, et tradidit semetipsum pro nobis³. Majorem quippe hac dilectionem nemo habet ut » animam suam ponat quis pro amicis suis. » Eumque sic imitemur pia obedientia, ut ei nos comparare nulla præsumamus audacia.

TRACTATUS LXXXV.

De eo quod dicit: *Vos amici mei estis, si feceritis quæ præcipio vobis. Jam non dico vos servos; quia servus nescit quid faciat dominus ejus.*

I. CUM Dominus Jesus commendasset charitatem, quam exhibuit nobis moriendo pro nobis, atque dixisset: « Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam » ponat quis pro amicis suis: Vos, inquit, amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis⁴. » Magna dignatio: cum servus bonus esse non possit, nisi præcepta domini sui fecerit; hinc amicos suos voluit intelligi, unde servi boni possunt probari. Sed, ut, dixi, ista dignatio est, ut dominus quos novit servos suos, dignetur dicere

¹ Prov. xxiii, 5. — ² Ibid. — ³ Galat. ii, 20. — ⁴ Joan. xv, 13, 14.

amicos suos. Nam ut sciatis ad servorum officium pertinere praecepta domini sui facere, alio loco servos utique objurgat dicens: « Quid autem vocatis me, Domine, Domine mine, et non facitis quae dico¹? » Cum ergo dicitis, inquit, Domine, jussa faciendo quid dicatis ostendite. Nonne servo obedienti ipse dicturus est: « Euge serve bone, quia in paucis fuistis fidelis, supra multa te constitutam, intra in gaudium Domini tui²? » Potest igitur esse servus et amicus, qui servus est bonus.

II. Sed quod sequitur attendamus. « Jam non dico vos servos; quia servus nescit quid faciat dominus ejus². » Quomodo ergo intellecturi sumus, et servum et amicum esse servum bonum, cum dicat: « Jam non dico vos servos, quia servus nescit quid faciat dominus ejus? » Ita nomen constituit amici, ut auferat servi: non ut in uno utrumque maneat, sed ut alterum altero decedente succedat. Quid est hoc? Ita-ne cum praecepta Domini fecerimus, servi non erimus? Ita-ne tunc servi non erimus, quando boni servi fuerimus? Et quis contradicere potest veritati quae ait: « Jam non dico vos servos? » Et cur hoc dixerit, docet: « Quia servus, inquit, nescit quid faciat dominus ejus. » Numquidnam servo bono et probato dominus ejus non etiam secreta sua committit? Quid est ergo quod ait, « Servus nescit quid faciat dominus ejus? » Verbum esto, « nescit quid faciat: » numquid nescit etiam quid praecipiat? Nam et si hoc nescit, quomodo servit? Aut quomodo servus est qui non servit? Et tamen Dominus loquitur: « Vos amici mei estis, si feceritis quae ego praecipio vobis. Jam non dico vos servos. » O rem mirabilem! Cum servire non possumus, nisi praecepta Domini fecerimus, quomodo praecepta faciendo servi non erimus? Si servus non ero praecepta faciendo, et nisi prae-

¹ Luc. vi, 46. — ² Matth. xxv, 21. — ³ Joan. xv, 15.

cepta fecero, servire non potero: ergo serviendo servus non ero.

III. Intelligamus, fratres, intelligamus, et hoc in nobis Dominus faciat ut intelligamus, faciat etiam ut intellecta faciamus. Hoc autem si scimus, profecto scimus quod facit Dominus; quia nos ipsos tales non facit nisi Dominus, et per hoc ad ejus amicitiam pertinemus. Sicut enim duo sunt timores, qui faciunt duo genera timentium: sic duae sunt servitutes, quae faciunt duo genera servorum. Est timor quem perfecta charitas foras mittit, et est alius timor castus permanens in saeculum saeculi¹. Illum timorem qui non est in charitate, attendebat Apostolus, cum dicebat: « Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore². » Illum autem timorem castum attendebat, cum dicebat: « Noli altum sapere, sed time³. » In illo timore quem foras charitas mittit, est etiam servitus simul foras cum ipso timore mittenda: utrumque enim junxit Apostolus, hoc est servitatem et timorem, dicendo: Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore. Ad hanc servitatem servum pertinentem intuebatur et Dominus dicens: « Jam non dico vos servos; quia servus nescit quid faciat Dominus ejus. Non utique ille servus pertinens ad timorem castum, cui dicitur: « Euge serve bone, intra in gaudium Domini tui⁴: sed ille servus pertinens ad timorem foras a charitate mittendum, de quo alibi dicit: « Servus non manet in domo in aeternum, filius autem manet in aeternum⁵. » Quoniam itaque dedit nobis potestatem filios Dei fieri, non servi, sed filii simus: ut miro quodam et ineffabili, sed tamen vero modo, servi non servi esse possimus; servi scilicet timore casto, ad quem pertinet servus intrans in gaudium Do-

¹ 1 Joan. iv, 17, et Psal. xviii, 10. — ² Rom. viii, 15. — ³ Id. xi, 20. — ⁴ Matth. xxv, 21. — ⁵ Joan. viii, 35.

mini sui; non servi autem timore foras mittendo, ad quem pertinet servus non manens in domo in æternum. Ut autem tales servi non servi simus, Dominum facere sciamus. Hoc autem servus ille nescit, qui nescit quid faciat Dominus ejus; et cum aliquid boni facit, sic extollitur quasi hoc ipse faciat, non Dominus ejus; et in se, non in Domino gloriantur, cum se ipse deceperit, quia sic gloriatur, quasi non acceperit¹. Nos autem, charissimi, ut amici Domini esse possimus, quid noster Dominus faciat sciamus². Non solum enim homines, verumetiam justos ipse facit nos, et non ipsi nos. Et ut hoc sciamus, quis nisi ipse facit? « Non enim spiritum hujus mundi accepimus, sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ a Deo donata sunt nobis³. » Ab ipso quidquid boni est, donatur. Ergo quia et hoc bonum est, ab ipso utique donatur, ut sciatur, a quo bonum omne donetur: ut omnino de omnibus bonis, qui gloriatur, in Domino gloriatur⁴. Quod vero sequitur: « Vos autem dixi amicos; quia omnia quæcumque audivi a Patre meo, nota feci vobis⁵, » ita est profundum, ut nullo modo sit isto sermone coartandum, sed in alium differendum.

¹ 2 Cor. x, 17. — ² 1 Cor. iv, 7. — ³ Id. ii, 12. — ⁴ Id. i, 31. — ⁵ Joan. xv, 15.

TRACTATUS LXXXVI.

De eo quod Dominus ait: *Vos autem dixi amicos: usque ad id, Ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis.*

I. MERITO quæritur quomodo accipiendum sit quod ait Dominus: « Vos autem dixi amicos; quia omnia quæcumque audivi a Patre meo, nota feci vobis¹. » Quis enim audeat affirmare vel credere, illum hominem scire omnia quæcumque a Patre audivit unigenitus Filius: quando ne hoc quidem quisquam capit, quomodo a Patre audiat ullum verbum, cum ipse sit Patris unicum Verbum? Quid quod aliquanto post, in hoc ipso tamen sermone, quem post cœnam ante passionem ad Discipulos habuit: « Multa, » inquit, habeo vobis dicere, sed non potestis illa portare modo²? » Quo igitur pacto intellecturi sumus omnia eum nota fecisse Discipulis, quæcumque audivit a Patre, cum propterea quædam multa non dicat, quia scit eos modo portare non posse? Sed nimirum quod facturum est, fecisse se dicit, qui ea quæ futura sunt fecit. Sicut enim dicit per Prophetam: « Foderunt manus meas et pedes meos³; » nec ait, fossuri sunt; velut præterita dicens, et ea tamen futura prædicens: ita et hoc loco ait, omnia se nota fecisse Discipulis, quæ se novit nota esse facturum in illa plenitudine scientiæ, de qua dicit Apostolus: « Cum autem venerit quod perfectum est, quod ex parte est evacuabitur. Ibi quippe dicit: Nunc scio ex

¹ Joan. xv, 15. — ² Id. xvi, 12. — ³ Isai. xlv, 11, et Psal. xxi, 18.

» parte, tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum :
 » et nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad
 » faciem¹. » Nam et ipse Apostolus salvos nos dicit esse
 factos per lavacrum regenerationis² : qui tamen alio loco :
 « Spe, inquit, salvi facti sumus, spes autem quæ vide-
 » tur, non est spes³ : quod enim videt quis, quis sperat ?
 « Si autem quod non videmus speramus, per patientiam
 » expectamus. » Unde etiam ejus coapostolus Petrus : « In
 » quem modo, inquit, non videntes creditis ; quem cum
 » videritis, exultabitis gaudio inenarrabili et honorato,
 » percipientes mercedem fidei, salutem animarum ves-
 » trarum⁴. » Si ergo nunc tempus est fidei, salus autem
 animarum merces est fidei ; quis dubitet in fide quæ per
 dilectionem operatur peragendum diem, atque in fine diei
 recipendam esse mercedem, non solum redemptionem
 corporis nostri, de qua dicit apostolus Paulus⁵ ; verum-
 etiam salutem animarum nostrarum, de qua dicit aposto-
 lus Petrus ? Utriusque enim rei felicitas isto tempore atque
 in hac mortalitate in spe potius habetur, quam in re te-
 netur. Verum hoc interest, quod exterior noster homo,
 id est, corpus adhuc corrumpitur⁶ : interior autem, id
 est, anima jam renovatur de die in diem. Itaque sicut im-
 mortalitatem carnis et salutem animarum futuram expec-
 tamus, quamvis jam pignore accepto salvi facti esse dica-
 mur : ita omnium notitiam quæcumque Unigenitus audi-
 vit a Patre, futuram sperare debemus, quamvis hoc jam
 se fecisse dixerit Christus.

II. « Non vos me elegistis, inquit, sed ego vos elegeri⁷. »
 Hæc est illa ineffabilis gratia. Quid enim eramus quando
 Christum nondum elegeramus, et ideo non diligebamus ?
 Nam qui eum non elegit, quomodo diligit ? Numquid jam

¹ 1 Cor. xiii, 10. — ² Tit. iii, 5. — ³ Rom. viii, 24, 25. — ⁴ 1 Petr. i, 8, 9. — ⁵ Galat. v, 6. — ⁶ 2 Cor. iv, 16. — ⁷ Joan. xv, 16.

in nobis erat quod in Psalmo canitur : « Elegi abjectus
 » esse in domo Domini, magis quam habitare in taberna-
 » culis peccatorum¹ ? » Non utique. Quid ergo eramus,
 nisi iniqui et perditii ? Neque enim jam credideramus in
 eum, ut eligeret nos : nam si jam credentes elegit, elec-
 tus elegit. Cur ergo diceret : « Non vos me elegistis, » nisi
 quia misericordia ejus prævenit nos² ? Hic certe vacat vana
 illorum ratiocinatio, qui præscientiam Dei defendunt con-
 tra gratiam Dei, et ideo dicunt nos electos ante mundi
 constitutionem, quia præscivit nos Deus futuros bonos,
 non se ipsum nos facturum bonos³. Non hoc dicit, qui
 dicit : « Non vos me elegistis. » Quoniam si propterea nos
 elegisset, quia bonos futuros esse nos præsciverat ; simul
 etiam præscisset quod eum nos fuisset prius electuri.
 Non enim aliter esse possemus boni : nisi forte dicendus
 est bonus qui non elegit bonum. Quid ergo elegit in non
 bonis ? Non enim electi sunt quia boni fuerunt, qui boni
 non essent nisi electi essent. Alioquin gratia jam non est
 gratia, si præcessisse contendimus merita. Hæc quippe
 electio gratiæ est, de qua dicit Apostolus : « Sic ergo et
 » in hoc tempore reliquiæ per electionem gratiæ salvæ
 » factæ sunt⁴. » Unde subjungit : « Si autem gratia, jam
 » non ex operibus⁵ ; » alioquin gratia jam non est gratia.
 Audi ingrate, ingrate audi : « Non vos me elegistis, sed
 » ego elegeri vos. » Non est ut dicas, ideo electus sum, quia
 jam credebam. Si enim credebas in eum, jam elegeras
 eum. Sed audi : « Non vos me elegistis. » Non est ut di-
 cas, Antequam crederem, jam bona operabar, ideo elec-
 tus sum. Quid enim est boni operis ante fidem, cum dicat
 Apostolus : « Omne quod non est ex fide, peccatum est⁶ ? »
 Quid ergo dicturi sumus audiendo, « Non vos me elegis-

¹ Psal. xxxiii, 11. — ² Id. lviii, 11. — ³ Ephes. i, 4. — ⁴ Rom. xi, 5.
 — ⁵ Ibid. 6. — ⁶ Id. xiv, 23.

» tis : » nisi quia mali eramus et electi sumus, ut boni per gratiam nos eligentis essemus. Non est enim gratia, si præcesserant merita : est autem gratia : hæc igitur non invenit, sed effecit merita.

III. Et videte, charissimi, quemadmodum non eligat bonos, sed quos elegit, faciat bonos. « Ego, inquit, elegi vos, » et posui vos ut eatis, et fructum afferatis, et fructus vester maneat¹. » Nonne iste est fructus de quo jam dixerat : « Sine me nihil potestis facere²? » Elegit ergo, et posuit ut eamus, et fructum afferamus : nullum itaque fructum unde nos eligeret habebamus. « Ut eatis, inquit, » et fructum afferatis. » Imus ut afferamus, et ipse est via qua imus, in qua nos posuit ut eamus. Proinde in omnibus misericordia ejus prævenit nos. « Et fructus, inquit, vester maneat : ut quodcumque petieritis Patrem » in nomine meo, det vobis. » Maneat ergo dilectio, ipse est enim fructus noster. Quæ dilectio nunc est in desiderio, nondum in saturitate : et ipso desiderio quodcumque petierimus in nomine unigeniti Filii, dat nobis Pater. Quod autem accipere salvandis non expedit nobis, non existimemus nos petere in nomine Salvatoris : sed hoc petimus in nomine Salvatoris, quod pertinet ad rationem salutis.

¹ Joan. xv, 16. — ² Ibid. 5.

TRACTATUS LXXXVII.

De eo quo dicit Jesus : *Hæc mando vobis, ut diligatis invicem* : usque ad id, *Sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.*

I. In lectione evangelica quæ hanc antecedit, dixerat Dominus : « Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, et » posui vos, ut eatis et fructum afferatis, et fructus vester maneat, ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis¹. » De quibus verbis jam nos quod Dominus dedit, disseruisse meministis. Hic autem dicit sequenti scilicet lectione, quam modo cum recitaretur, audistis : « Hæc mando vobis, ut diligatis invicem². » Ac per hoc intelligere debemus hunc esse fructum nostrum de quo ait : « Ego vos elegi ut eatis, et fructum afferatis, » et fructus vester maneat. » Et quod adjunxit : « Ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis : » tunc utique dabit nobis, si diligamus invicem ; cum et hoc ipsum ipse dederit nobis, qui nos elegit non habentes fructum, quia non eum nos elegeramus ; et posuit nos ut fructum afferamus, hoc est, invicem diligamus : quem fructum sine illo habere non possumus, sicut palmites facere sine vite nihil possunt. Charitas ergo est fructus noster, quam definit Apostolus, de corde puro et conscientia bona, et fide non ficta³. Hac diligimus invicem, hac diligimus Deum. Neque enim vera dilectione diligeremus invicem, nisi diligentes Deum. Diligit enim unusquisque

¹ Joan. xv, 16. — ² Ibid. 17. — ³ 1 Tim. 1, 5.

proximum tanquam se ipsum, si diligit Deum : nam si non diligit Deum, non diligit se ipsum¹. In his enim duobus præceptis charitatis, tota Lex pendet et Prophetæ, hic est fructus noster. De fructu itaque nobis mandans, « Hæc mando, inquit, vobis ut diligatis invicem. » Unde et apostolus Paulus, cum contra opera carnis commendare fructum spiritus vellet, a capite hoc posuit : « Fructus, » inquit, spiritus charitas est² : » ac deinde cætera tanquam ex isto capite exorta et religata contextuit, « quæ » sunt gaudium, pax, longanimitas, benignitas, bonitas, » fides, mansuetudo, continentia. » Quis autem bene gaudet, qui bonum non diligit unde gaudet? Quis pacem veram nisi cum illo potest habere quem veraciter diligit? Quis est longanimis in bono perseveranter manendo, nisi ferveat diligendo? Quis est benignus, nisi diligit cui opitulatur? Quis bonus, nisi diligendo efficiatur? Quis salubriter fidelis, nisi ea fide quæ per dilectionem operatur? Quis utiliter mansuetus, cui non dilectio moderetur? Quis ab eo continet unde turpatur, nisi diligit unde honestatur? Merito itaque magister bonus dilectionem sic sæpe commendat, tanquam sola præcipienda sit, sine qua non possunt prodesse cætera bona, et quæ non potest haberi sine cæteris bonis, quibus homo efficitur bonus.

II. Pro hac autem dilectione patienter debemus etiam mundi odia sustinere. Necesse est enim ut nos oderit, quos cernit nolle quod diligit. Sed plurimum nos de se ipso Dominus consolatur, qui cum dixisset : « Hæc mando vobis, » ut diligatis invicem : » adjecit, atque ait : « Si mundus » vos odit, scitote quoniam me priorem vobis odio habuit³. » Cur ergo se membrum supra verticem extollit? Recusas esse in corpore, si non vis odium mundi sustinere cum capite. « Si de mundo, inquit, essetis, mundus quod

¹ Matth. xxii, 40. — ² Galat. v, 22. — ³ Joan. xv, 18.

» suum erat diligeret⁴. » Universæ utique hoc dicit Ecclesiæ, quam plerumque etiam ipsam mundi nomine appellat : sicut est illud, Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi⁵. Itemque illud, « Non venit filius hominis ut » judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum⁶. » Et in Epistola sua Joannes ait : « Advocatum habemus ad » Patrem Jesum Christum justum, et ipse propitiator est » peccatorum nostrorum; non tantum nostrorum, sed » etiam totius mundi⁷. » Totus ergo mundus Ecclesia est, et totus mundus odit Ecclesiam. Mundus igitur odit mundum, inimicus reconciliatum, damnatus salvatum, inquinatus mundatum.

III. Sed iste mundus quem Deus in Christo reconciliat sibi, et qui per Christum salvatur, et cui per Christum peccatum omne donatur, de mundo electus est inimico, damnato, contaminato. Ex ea quippe massa quæ tota in Adam periit, fiunt vasa misericordiæ, in quibus est mundus pertinens ad reconciliationem : quem mundus odit, ex eadem massa pertinens ad vasa iræ, quæ perfecta sunt ad perditionem⁸. Denique cum dixisset : « Si de mundo » essetis, mundus quod suum erat diligeret : » continuo subjecit : « Quia vero de mundo non estis, sed ego elegi » vos de mundo, propterea odit vos mundus⁹. » Ergo et ipsi inde erant, unde ut non essent, electi sunt inde, non meritis suis, quorum nulla bona præcesserant opera; non natura, quæ tota fuerat per liberum arbitrium in ipsa radice vitiata : sed gratuita, hoc est vera gratia. Qui enim de mundo mundum elegit, fecit quod eligeret, non invenit : quia reliquiæ per electionem gratiæ salvæ factæ sunt. Si autem gratia, inquit, jam non ex operibus : alioquin gratia jam non est gratia⁷.

¹ Joan. xv, 19. — ² 2 Cor. v, 19. — ³ Joan. iii, 17. — ⁴ 2 Joan. ii, 1, 2. — ⁵ Rom. ix, 21, etc. — ⁶ Joan. xv, 19. — ⁷ Rom. xi, 5, 6.

IV. Si autem quærat quomodo se diligit mundus perditionis, qui odit mundum redemptionis: diligit se utique falsa dilectione, non vera. Proinde falso se diligit, et vere odit. « Qui enim diligit iniquitatem, odit animam suam ¹. » Sed diligere se dicitur, quoniam iniquitatem qua iniquus est diligit: et rursus odisse se dicitur, quoniam quod ei nocet, hoc diligit. Odit ergo in se naturam, diligit vitium: odit quod factus est per Dei bonitatem, diligit quod in eo factum est per liberam voluntatem. Unde nos quoque illum diligere et prohibemur, si recte intelligimus, et jubemur: prohibemur scilicet, ubi nobis dicitur: « Nolite » diligere mundum ²: » jubemur autem ubi nobis dicitur: « Diligite inimicos vestros ³. » Ipsi sunt mundus qui nos odit. Ergo et prohibemur diligere in illo quod ipse diligit in se ipso, et jubemur diligere in illo quod ipse odit in se ipso, Dei scilicet opificium, et diversas bonitatis suæ consolationes. Vitium quippe in illo diligere prohibemur, jubemurque diligere naturam, cum ipse in se diligit vitium, oderitque naturam: ut nos eum et diligamus et oderimus recte, cum se ipse diligit oderitque perverse.

¹ Psal. x, 6. — ² 1 Joan. ii, 15. — ³ Luc. vi, 27.

TRACTATUS LXXXVIII.

De eo quod ait Jesus: *Mementote sermonis mei*, etc., usque ad id, *Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum, quia nesciunt eum qui misit me.*

I. EXHORTANS Dominus servos suos ad mundi odia perferenda patienter ¹, nullum majus eis et melius quam de se ipso proponit exemplum: quoniam, sicut dicit apostolus Petrus: « Christus pro nobis passus est, relinquens nobis » exemplum, ut sequamur vestigia ejus ². » Quod utique si facimus, ipso adjuvante facimus, qui dixit: « Sine me » nihil potestis facere ³. » Denique jam dixerat: « Si odit » vos mundus, scitote quia me priorem vobis odio habuit ⁴: » et nunc in eo quod audistis, cum legeretur Evangelium: « Mementote, inquit, sermonis mei, quem » ego dixi vobis: Non est servus major domino suo; si me » persecuti suut, et vos persequentur: si sermonem meum » servaverunt, et vestrum servabunt ⁵. » Dicendo autem, « Non est servus major domino suo, » nonne evidenter ostendit quemadmodum intelligere debeamus quod superius dixerat, Jam non dico vos servos? Ecce enim eos servos dicit. Nam quid est aliud, « Non est servus major domino suo: si me persecuti sunt, et vos persequentur? » Manifestum est igitur illum servum, qui non manet in domo in æternum, illum pertinentem ad timorem quem foras charitas mittit, esse intelligendum, ubi dictum est,

¹ Vide D. Guillon, tom. xxi, pag. 384. — ² 1 Petr. ii, 21. — ³ Joan. xv, 5. — ⁴ Ibid. 18. — ⁵ Ibid. 20.

Jam non dico vos servos¹ : hic autem ubi dicitur, « Non » est servus major domino suo : si me persecuti sunt, et » vos persequentur, » illum significari servum pertinentem ad timorem castum, qui permanet in sæculum sæculi². Hic enim servus est auditorus : « Euge serve bone, » intra in gaudium Domini tui³. »

II. « Sed hæc, inquit, omnia facient vobis propter nomen » meum, quia nesciunt eum qui misit me⁴. » Quæ « omnia facient, » nisi quæ dixit, odio habebunt scilicet, et persequentur, sermonemque contemnent. Quoniam si sermonem non servarent eorum, nec tamen odissent eos, neque persequerentur, vel etiamsi odissent, nec tamen persequerentur : non omnia facerent. « Hæc autem omnia » facient vobis propter nomen meum, » quid est aliud dicere, quam me in vobis odio habebunt, me in vobis persequentur, et sermonem vestrum, quia meus est, ideo non servabunt? « Hæc enim omnia facient vobis propter » nomen meum : » non vestrum, sed « meum. » Tanto igitur miseres, qui propter hoc nomen ista faciunt, quanto beatiore, qui propter hoc nomen ista patiuntur : sicut ipse alio loco dicit : « Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam⁵. » Hoc est enim propter me, vel « propter nomen meum : » quia, sicut Apostolus docet : « Factus est nobis sapientia a Deo, et justitia, et sanctificatio, et redemptio, ut quemadmodum scriptum est, » Qui gloriatur, in Domino gloriatur⁶. » Faciunt quippe ista mali malis ; sed non propter justitiam : et ideo miseri utrique, et qui faciunt, et qui patiuntur. Faciunt et boni malis : ubi etsi faciunt isti propter justitiam, non tamen illi propter justitiam patiuntur.

¹ Vide supra Tract. LXXXV, n. 3, Joan. VIII, 35, et I Joan. IV, 18. —

² Psal. XVIII, 10. — ³ Matth. XXV, 21. — ⁴ Joan. XV, 21. — ⁵ Matth. V, 10. —

⁶ I Cor. I, 30, 31.

III. Sed dicit aliquis : Si mali quando persequuntur bonos propter nomen Christi, propter justitiam boni patiuntur, profecto propter justitiam hæc eis mali faciunt : quod si ita est, ergo et quando boni malos propter justitiam persequuntur, propter justitiam etiam mali patiuntur. Si enim possunt mali persecutionem facere bonis propter nomen Christi, cur non possunt mali persecutionem pati a bonis propter nomen Christi ; et quid est, nisi propter justitiam ? Nam si non propter quod boni faciunt, propter hoc mali patiuntur, quia faciunt boni propter justitiam, patiuntur mali propter injustitiam : nec mali ergo propter hoc possunt facere propter quod boni patiuntur, quia faciunt mali propter injustitiam, patiuntur boni propter justitiam. Quomodo ergo erit verum, « Hæc » omnia facient vobis propter nomen meum : » cum illi non propter nomen Christi faciant, id est, non propter justitiam, sed propter iniquitatem suam ? Hæc quæstio ita solvitur, si eo modo intelligamus dictum : « Hæc omnia » facient vobis propter nomen meum, » ut totum referatur ad justos, tanquam dictum sit, Hæc omnia patiemini ab eis propter nomen meum : ut hoc sit, « facient vobis, » quod est, patiemini ab eis. Si autem « propter nomen » meum » sic accipitur, tanquam diceret, propter nomen meum quod in vobis oderunt ; (ita potest accipi, et propter justitiam quam in vobis oderunt,) ac per hoc boni cum persecutionem faciunt malis, possunt recte dici et propter justitiam facere, quam diligendo persequuntur malos ; et propter iniquitatem, quam oderunt in ipsis malis : ita ergo et ipsi mali possunt dici pati, et propter iniquitatem quæ in illis punitur, et propter justitiam quæ in eorum poena exercetur.

IV. Item quæri potest, si etiam mali faciunt persecutionem malis, sicut impii reges et judices, cum essent